

การพัฒนาศูนย์เรียนรู้เชิงสร้างสรรค์หัตถกรรมพื้นบ้านอำเภอแม่อาง จังหวัดเชียงใหม่

A DEVELOPMENT OF THE CREATIVE LEARNING CENTER FOR LOCAL HANDICRAFTS
IN MAE WANG DISTRICT CHIANG MAI PROVINCE

พระครูสังฆรักษ์กัมภีรภัทร คมภีรเมธี¹, ประเสริฐ บุปผาสุข และ พระครูศรีปริยัตยารักษ์
Phrakhrusangkharak Khampeerapat Khampeeramedhi¹, Prasert Bupphasuk, and
Phrakhrusripariyattayarak

สังกัด มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตเชียงใหม่
Mahachulalongkornrajavidyalaya University Chiang Mai Campus
E-mail:Khompeerapat@gmail.com¹

Received 21 August 2023; Revised 30 June 2024; Accepted 30 June 2024.

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1)ศึกษางานหัตถกรรมพื้นบ้าน อำเภอแม่อาง จังหวัดเชียงใหม่ 2) พัฒนาศูนย์เรียนรู้เชิงสร้างสรรค์หัตถกรรมพื้นบ้าน อำเภอแม่อาง จังหวัดเชียงใหม่ และ 3) ยกระดับศูนย์เรียนรู้เชิงสร้างสรรค์หัตถกรรมพื้นบ้าน อำเภอแม่อาง จังหวัดเชียงใหม่ ให้ความสำคัญ เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน รูปแบบการวิจัยเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ พื้นที่วิจัย คืออำเภอแม่อาง จังหวัดเชียงใหม่ผู้ให้ข้อมูลสำคัญแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ 1) ผู้ให้การสัมภาษณ์เป็นรายบุคคล จำนวน 11 รูป/ท่าน 2) ผู้ให้การสนทนากลุ่ม จำนวน 13 รูป/ท่าน โดยใช้วิธีการคัดเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้วิเคราะห์เนื้อหาแล้วเขียนบรรยายเชิงพรรณนา

ผลการวิจัยพบว่า 1) การศึกษางานหัตถกรรมพื้นบ้าน อำเภอแม่อาง จังหวัดเชียงใหม่ มีความหลากหลายของงานหัตถกรรมพื้นบ้านที่โดดเด่น และเป็นเอกลักษณ์ ของอำเภอแม่อาง ได้แก่ เครื่องปั้นดินเผา เครื่องเงินยัดลาย ร่มแดงโบราณ ผ้าทอมือ เรือสำเภาโบราณ และงานจักสานไม้ไผ่ 2) การพัฒนาศูนย์การเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์หัตถกรรมพื้นบ้านโดยมีการจัดตั้งกลุ่มภาคีเครือข่าย จัดตั้งคณะกรรมการ และสมาชิก จัดตั้งกองทุน การบริหารจัดการ การพัฒนากิจกรรม การจัดตั้งศูนย์ และการจัดการข้อมูล 3) การยกระดับศูนย์เรียนรู้เชิงสร้างสรรค์หัตถกรรมพื้นบ้าน อำเภอแม่อาง จังหวัดเชียงใหม่ ให้ความสำคัญ เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยรูปแบบ “PECTET Model” ได้แก่ การนำเสนอ (Presentation) , การศึกษา (Education) , วัฒนธรรม (Culture) , เทคโนโลยี (Technology) , เศรษฐกิจ (Economic) , การท่องเที่ยว (Travel)

คำสำคัญ: หัตถกรรมพื้นบ้าน; แหล่งเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์; การพัฒนาที่ยั่งยืน

Abstract

The objectives of this academic investigation encompass: 1) Conducting a comprehensive study of local handicrafts in Mae Wang District, Chiang Mai Province; 2) to construct a dedicated center for creative learning pertaining to indigenous handicrafts in the Mae Wang District, Chiang Mai Province and 3) to elevate the standard of the Creative Learning Center for local handicrafts in Mae Wang District, Chiang Mai Province, thereby promoting exceptional performance and sustainable development. This study employs a qualitative research approach, positioning Mae Wang District in Chiang Mai Province as the central point of the investigation. For data procurement, vital informants were delineated into two particular groups: 1) A set of 11 individuals who took part in one-on-one interviews; and 2) A cluster of 13 participants who were part of focus group discussions. The process of selecting key informants was conducted in a purposive manner. In terms of the research instruments utilized, data was gathered via structured interview forms. Subsequent analysis of the collected data was undertaken using content analysis complemented by descriptive writing to articulate the findings.

The findings of this research revealed the following: 1) The investigation into local handicrafts within Mae Wang District, Chiang Mai Province yielded a diverse range of exceptional and unique folk handicrafts. The variety included ceramic crafts, intricately designed silverware, vintage red umbrellas, hand-woven textiles, antique model ships, and bamboo weaving. 2) The establishment of a Creative Learning Center for local handicrafts was facilitated by setting up a collaborative network of partners. This included the creation of a committee and its members, the setup of a fund for managing developmental activities, center establishment, and data management. 3) An initiative to advance the aforementioned Creative Learning Center to a level of excellence was carried out for the purpose of sustainable development. This was conducted via the “PECTET Model” encompassing Presentations, Education, Culture, Technology, Economy, and Tourism.

Keywords: Indigenous Crafts; Innovative Learning Resources; Sustainable Progress.

บทนำ

งานหัตถกรรมเป็นภูมิปัญญาพื้นบ้านที่อยู่คู่กับประชาชนคนไทยมาอย่างยาวนานตั้งแต่ยุคบรรพบุรุษจนมาถึงยุคปัจจุบัน เกิดจากการที่มนุษย์มีความคิดความอ่าน มีความเฉลียวฉลาด จึงได้มีการสร้าง

เครื่องมือเครื่องใช้ขึ้น โดยการเอาหินมาลับให้คมนำเหล็กมาตีให้แหลมเพื่อใช้เป็นอาวุธ เป็นเครื่องมือล่าสัตว์ และเป็นเครื่องใช้ในครัวเรือน มีการตัดไม้มาสร้างบ้าน ทำเครื่องเรือนและเครื่องเล่น ตัดไม้ไผ่มาจักตอก สาน กระบุง ตะกร้า งาม สุ่มไก่ ขุดดินเหนียวมาปั้นหม้อ โอ่ง ไท คนโท งาม ขาม วัว ควาย ตักตา รู้จักการปลูกฝ้าย เลี้ยงไหม เพื่อนำมาทอผ้า บ้างก็นำหนังสัตว์มาทำเครื่องใช้ต่าง ๆ เอาเยื่อไม้มาทำกระดาษ และประดิษฐ์เป็นร่ม เป็นต้น (His Majesty King Bhumibol Adulyadej The Great , 1989, pp. 55-56) วัตถุประสงค์เพื่อการใช้ประโยชน์ โดยเฉพาะ มนุษย์ได้คิดประดิษฐ์เครื่องมือเครื่องใช้ขึ้นมา เพื่อสนองความจำเป็นพื้นฐานในการดำเนินชีวิตประจำวัน โดยอาศัยแรงงานจากมือของตน ดัดแปลงวัตถุดิบที่มีอยู่ในธรรมชาติใกล้ตัว เพื่อให้มีรูปร่างประโยชน์ใช้สอยได้เหมาะสม จึงเป็นจุดเริ่มต้นของการสร้างงานหัตถกรรม หัตถกรรม (CRAFT) หมายถึง สิ่งที่สร้างขึ้นด้วยฝีมือมนุษย์ แสดงออกถึงความชำนาญ ชำนาญของผู้ผลิต ในขั้นแรกสร้างขึ้นเพื่อประโยชน์ใช้สอย ในชีวิตประจำวัน ต่อมามีการพัฒนาและ ปรับปรุงรูปแบบ การใช้วัสดุและกรรมวิธีการผลิตมาโดยตลอดเป็น เวลานั้นพันปีจนเป็นงานศิลปะที่ตอบสนองประโยชน์ใช้สอยและมีคุณค่าความงามจนแยกไม่ออกจึงเรียกว่า “ศิลปะหัตถกรรม” (Leesuwan, W., 1990, p. 5.) แต่ในปัจจุบันนี้งานหัตถกรรมภูมิปัญญาพื้นบ้านบางอย่าง เริ่มที่จะเลือนลางหายไปจากประเทศไทย ทำให้ชนรุ่นหลังไม่รู้จักภูมิปัญญาพื้นบ้านในถิ่นนั้น ๆ รวมถึงขาดการ ถ่ายทอดองค์ความรู้จากรุ่นสู่รุ่น ขาดการอนุรักษ์ ขาดการสืบสานภูมิปัญญาพื้นบ้านของบรรพบุรุษไว้

อำเภอแม่วางก็เป็นอีกอำเภอหนึ่งที่มีศูนย์เรียนรู้งานด้านหัตถกรรมภูมิปัญญาพื้นบ้านที่ขึ้นชื่อและมีเอกลักษณ์หลากหลายที่สำคัญ เกิดขึ้นจากภูมิปัญญาพื้นบ้านและการรวมกลุ่มกันของคนในชุมชนแต่ละชุมชน ก่อตั้งเป็นศูนย์เรียนรู้ชุมชนขึ้นมา เช่น ๑) กลุ่มผ้าทอมือบ้านทุ่งปี ตำบลทุ่งปี ๒) กลุ่มผ้าทอกะเหรี่ยงบ้านแม่สะ ปือกตำบลแม่วิน ๓) กลุ่มแม่วินเรือจำลอง ๔) กลุ่มร่มแดงโบราณ ๕) กลุ่มเครื่องเงินบ้านกาด ๖) กลุ่ม เครื่องปั้นดินเผา ๗) กลุ่มจักสาน เป็นต้น งานหัตถกรรมเหล่านี้ล้วนเป็นภูมิปัญญาพื้นบ้านที่สำคัญและเป็น เอกลักษณ์เฉพาะถิ่นของอำเภอแม่วาง เช่น ๑) ผ้าทอมือบ้านทุ่งปี มีเทคนิคการทอพิเศษที่เรียกว่า การทอแบบ ยกดอก ลายบนผืนผ้าจะเป็นลายดอกแก้วที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะ มีความนูนสูงออกมาจากตัวเนื้อผ้า ๒) ผ้าทอ กะเหรี่ยง มีวิธีการทอที่เรียกว่า กี่เอน เป็นการทอด้วยเครื่องทอขนาดเล็กโดยใช้เข็มขัดคาดหลัง เป็นการทอ แบบโบราณโดยไม่ใช้เครื่องจักร ลวดลายที่เป็นเอกลักษณ์คือลายสามเหลี่ยม ๓) เรือจำลองที่มีความประณีต สวยงาม มีการออกแบบอย่างละเอียดนำมาย่อส่วน ทำมาจากไม้สักทั้งลำ ส่วนใบเรือทำมาจากผ้าทอมือ ซึ่งเรือ ที่เป็นเอกลักษณ์และได้รับความนิยมคือเรือสำเภaborาน ๔) ร่มแดงโบราณดอนเปา ร่มแดงหรือจ้องแดง มี ลักษณะคล้ายกับร่มปะเตงตีของประเทศพม่า ผลิตโดยการใช้กรรมวิธีแบบโบราณ โดยไม่ใช้เครื่องจักรในการ ผลิต มีรูปแบบและเอกลักษณ์ที่โดดเด่น ทำด้วยผ้าเคลือบสีน้ำมันสามารถกันน้ำ กันแสงแดด คงทน มีขั้นตอน ในการทำที่ประณีตละเอียดอ่อนจึงใช้เวลานานต่อร่มหนึ่งคัน และสีที่ใช้ทาบนร่มจะเน้นสีแดงเป็นหลัก ๕) เครื่องเงินบ้านกาด มีวิธีการทำแบบโบราณของชาวล้านนา คือ วิธีการแบบยัดลาย โดยการนำเส้นเงินขนาดเล็ก มาพันเป็นเกลียว ขด ดัด และซ้อนทับกันหลายชั้น ให้เป็นเครื่องประดับรูปทรงต่าง ๆ ที่สวยงาม ซึ่งมีทั้ง ลวดลายแบบดั้งเดิม หรือลวดลายแปลกใหม่ที่เกิดจากการสร้างสรรค์ตามความเชื่อในเชิงสัญลักษณ์ของชาว ล้านนา ๖) เครื่องปั้นดินเผา ที่ขึ้นชื่อ คือ น้ำตัน (คนโท) เป็นภาชนะใช้สำหรับใส่น้ำไว้ใช้ดื่มบนเรือนและใช้

รับแขกแบบล้านนาชนิดหนึ่ง สืบทอดจากงานฝีมือของช่างชาวเงี้ยว หรือ ชาวไทใหญ่ เป็นภาชนะดินเผา มีลักษณะทรงสูงคล้ายขวด ตัวน้ำตันอ้วนกลม มีคอยาว ปากเล็ก มีการตกแต่งด้วยลายกดประทับและลายขีดขีด และ ๗) กลุ่มจักสานไม้ไผ่ โดยการนำไม้ไผ่มาเหลาเป็นตอกขนาดต่าง ๆ แล้วนำไปสานขึ้นรูปตามลวดลายต่าง ๆ เช่น สุ่มดอกล้านนา ตระกร้า เป็นต้น (Institute for the Promotion of Thai Arts and Crafts (Dogs Organization), 2022.) ปัจจุบันงานหัตถกรรมพื้นบ้านเหล่านี้กำลังจะเลือนลางหายไปตามกาลเวลา เพราะชนรุ่นหลังขาดการศึกษา ขาดการสืบทอด ขาดการถ่ายทอด ขาดการอนุรักษ์และพัฒนา หัตถกรรมพื้นบ้านเหล่านั้น ต่างถูกหลงลืม เนื่องจาก ประชาชนในชุมชนนั้น ๆ หันมาบริโภควัตถุดิบสมัยใหม่กันเป็นจำนวนมาก หัตถกรรมพื้นบ้านจึงถูกทอดทิ้งและเริ่มหายไป เพื่อการพัฒนาหัตถกรรมพื้นบ้านเหล่านั้นให้คงอยู่สืบไป

ดังนั้น บทความวิจัยนี้นำเสนอเรื่องของการพัฒนาศูนย์เรียนรู้เชิงสร้างสรรค์หัตถกรรมพื้นบ้าน ของอำเภอแม่วาง จังหวัดเชียงใหม่ เพื่อศึกษารวบรวมองค์ความรู้ อนุรักษ์สืบสานงานหัตถกรรมพื้นบ้าน และการพัฒนาที่ยั่งยืนให้เป็นศูนย์เรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ เพื่อให้ประชาชน เยาวชนคนรุ่นใหม่ และผู้ที่มีความสนใจที่จะศึกษา เรียนรู้เกี่ยวกับงานหัตถกรรมพื้นบ้านที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะถิ่นของอำเภอแม่วาง และยกระดับศูนย์เรียนรู้เชิงสร้างสรรค์หัตถกรรมพื้นบ้านสู่ความเป็นเลิศ มีการพัฒนาสร้างสรรค์ให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตยุคสมัยใหม่ มีการรวบรวมองค์ความรู้ด้านหัตถกรรมของอำเภอแม่วางมาจัดแสดงในรูปแบบพิพิธภัณฑ์ศูนย์เรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ จัดทำสื่อวีดิทัศน์แนะนำ สร้างเว็บไซต์แฟนเพจ สร้างตลาดออนไลน์ จัดทำคู่มือเอกสารระบบคิวอาร์โค้ด เพื่อให้ผู้ที่สนใจได้เข้ามาศึกษาเรียนรู้ประวัติความเป็นมางานศิลปะหัตถกรรมพื้นบ้านของอำเภอแม่วาง นอกจากนี้ยังจัดให้มีการทำกิจกรรมการเรียนรู้ให้นักท่องเที่ยวและประชาชนที่สนใจ เพื่อเป็นการเผยแพร่ภูมิปัญญาท้องถิ่นและประวัติเรื่องราวในอดีตของชาวอำเภอแม่วางให้คงอยู่สืบไป ถือเป็นก้าวเล็กๆ แต่เป็นก้าวสำคัญที่ทำให้ “งานหัตถกรรมพื้นบ้านของอำเภอแม่วาง” กลับมามีชีวิตอีกครั้ง และเป็นที่ยึดจับของผู้คนมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษางานหัตถกรรมพื้นบ้าน อำเภอแม่วาง จังหวัดเชียงใหม่
2. เพื่อพัฒนาศูนย์เรียนรู้เชิงสร้างสรรค์หัตถกรรมพื้นบ้าน อำเภอแม่วาง จังหวัดเชียงใหม่
3. เพื่อยกระดับศูนย์เรียนรู้เชิงสร้างสรรค์หัตถกรรมพื้นบ้าน อำเภอแม่วาง จังหวัดเชียงใหม่ สู่ความเป็นเลิศ เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

การทบทวนวรรณกรรม

1. แนวคิดเกี่ยวกับศูนย์การเรียนรู้ชุมชน

มีผู้รู้ได้ให้ความหมายของศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ดังนี้ "ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน" นั้นมีคำที่ใช้เรียกแตกต่างกันไป เช่น ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน (Ministry of Education, 2010) ศูนย์เรียนรู้ชุมชน (Department of Community Development, 2008, p. 30.)

การจัดการศูนย์เรียนรู้ชุมชนขององค์การยูเนสโก ได้นิยามศูนย์เรียนรู้ชุมชนว่า หมายถึง สถานที่ที่ให้โอกาสการเรียนรู้ตลอดชีวิตแก่ทุกคนในชุมชน เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งให้พึ่งพาตนเองได้ เป็นการพัฒนาคุณภาพชีวิตและพัฒนาชุมชน โดยศูนย์เรียนรู้ชุมชนมักจัดตั้งและบริหารจัดการโดยคนในชุมชน เพื่อให้บริการแก่ทุกคน ทั้งผู้ใหญ่ เยาวชน และเด็ก โดยไม่มีการแบ่งแยกเพศเชื้อชาติและศาสนา (CLC management handbook.,2003)

กรมการพัฒนาชุมชนได้ให้นิยามศูนย์เรียนรู้ชุมชนว่า เป็นศูนย์กลางรวบรวมข้อมูล ข่าวสารความรู้ของชุมชน ที่จะนำไปสู่การส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้สำหรับประชาชนในชุมชน เป็นแหล่งเสริมสร้างโอกาสในการเรียนรู้ ถ่ายทอด แลกเปลี่ยนประสบการณ์ การสืบทอดภูมิปัญญา วัฒนธรรม ค่านิยม และเอกลักษณ์ของชุมชน อีกทั้งเป็นแหล่งบริการชุมชนด้านต่าง ๆ เช่น การจัดกิจกรรมที่สอดคล้องกับความต้องการเรียนรู้ของชุมชน โดยเน้นกระบวนการเรียนรู้เพื่อวิถีชีวิตของคนในชุมชน เพื่อให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของสังคม ก่อให้เกิดชุมชนแห่งการเรียนรู้ และมุ่งการพัฒนาแบบพึ่งพาตนเอง เป็นศูนย์เรียนรู้ของประชาชนที่ดำเนินการโดยประชาชน และเพื่อประชาชน ที่จะก่อให้เกิด ความเข้มแข็งของชุมชนอย่างยั่งยืน (Department of Community Development, 2008, p. 30.)

ศูนย์การเรียนรู้เป็นศูนย์กลางการจัดการศึกษาเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตสำหรับประชาชนในชุมชน และเป็นสถานที่สร้างโอกาสในการเรียนรู้ ถ่ายทอดและแลกเปลี่ยนประสบการณ์ วิทยาการ ตลอดจน ภูมิปัญญาของชุมชน รวมทั้งยังเป็นแหล่งบริการชุมชนในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ที่สอดคล้องกับความต้องการของประชาชน โดยเน้นการเรียนรู้บนวิถีชีวิตกับการเปลี่ยนแปลงในยุคโลกาภิวัตน์ และก่อให้เกิดสังคมแห่งการเรียนรู้มุ่งพึ่งพาตนเอง (Department of Non-Formal Education, 1999)

2. แนวคิดเกี่ยวกับงานหัตถกรรมพื้นบ้าน

หัตถกรรมเป็นศิลปะ ของกลุ่มชนที่มีพื้นฐานทางวัฒนธรรมเป็นของตนเอง ไม่จำเป็นต้องเป็นชาวบ้านหรือชนบท แต่ต้องเป็นกลุ่มชนที่มีเอกลักษณ์ร่วมกันอย่างใดอย่างหนึ่งตั้งอยู่บนพื้นฐานของชีวิตประเพณี ความเชื่อ และวัฒนธรรมของกลุ่มชน อาจสนองความเชื่อเพื่อความสุขทางจิตใจหรือเพื่อใช้สอยในชีวิตประจำวัน เพื่อซื้อขายแลกเปลี่ยนกัน ในชุมชนของตนมีการถ่ายทอดจากบรรพบุรุษและมีลักษณะเฉพาะถิ่นของ ตนเอง (Leesuwan, W., 1997, p. 29.)

หัตถกรรมพื้นบ้านเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นจากการสร้างสรรค์ของชาวบ้านหรือคนในท้องถิ่นซึ่งผลิตขึ้นด้วยมือ ไม่ใช่เครื่องจักรกล มุ่งประโยชน์ใช้สอย ส่วนที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตความเป็นอยู่ประจำวันเป็นหลัก (Kulmala, A., 2009, p. 10.)

ความหมายของงานหัตถกรรมพื้นบ้าน เป็นงานช่างหรืองานฝีมือของชาวบ้านที่ประดิษฐ์เป็นเครื่องใช้สอยในบ้าน ใช้เป็นสิ่งที่สนองความเชื่อ ด้านประเพณี ศาสนา (Klaisuban, P., 1988, p. 158.)

หัตถกรรม หมายถึง การทำด้วยฝีมือ การช่างซึ่งเริ่มต้นทำกันในบ้าน หมู่บ้าน โดยที่ ชาวบ้านใช้เวลา นอกเหนือเหนือจากอาชีพหลัก เป็นการทำงานอดิเรกเพื่อเพิ่มพูนรายได้ เพื่อการดำรงชีวิตให้ดีขึ้นและทำขึ้นเพื่อใช้กันเองในครอบครัว โดยใช้วัสดุที่หาง่ายตามท้องถิ่นนั้น ๆ มีรูปแบบเฉพาะตามลักษณะของวัสดุ สภาพ

การใช้งานและความพอใจของผู้ผลิตในแต่ละท้องถิ่นทำให้เกิดรูปแบบเฉพาะ (STYLE) ของท้องถิ่น เป็นเอกลักษณ์ของแต่ละท้องถิ่นสิ่งที่ประดิษฐ์ได้ขยายมากขึ้นจนกลายเป็นอาชีพสามารถขยายตลาดไปทั่วประเทศหรือเผยแพร่ไปยังต่างประเทศ (Leesuwan, W., 1990, p. 5.)

หัตถกรรม (CRAFT) หมายถึง สิ่งที่สร้างขึ้นด้วยฝีมือมนุษย์ แสดงออกถึงความชำนาญ ชำนาญของผู้ผลิตในขั้นแรกสร้างขึ้นเพื่อประโยชน์ใช้สอยในชีวิตประจำวัน ต่อมามีการพัฒนาและ ปรับปรุงรูปแบบ การใช้วัสดุ และกรรมวิธีการผลิตมาโดยตลอดเป็นเวลานานนับพันปีจนเป็นงานศิลปะที่ตอบสนองประโยชน์ใช้สอยและมีคุณค่าความงามจนแยกไม่ออกจึงเรียกว่า “ศิลปหัตถกรรม”

3. แนวคิดทฤษฎีการมีส่วนร่วม

การมีส่วนร่วม เป็นปริมาณของอิทธิพลที่ปัจเจกบุคคลรู้สึกว่าได้เข้าไปร่วมในการตัดสินใจและบุคคลจะได้รับความพึงพอใจจากการทำงานที่มีประสิทธิภาพโดยตัวบุคคลจะพัฒนาความผูกพันที่มีต่องาน และสามารถทำงานได้ดีตลอดจนสามารถขยายเป้าหมายขององค์กรได้อย่างมีประสิทธิภาพ นั่นคือปรัชญาของแนวความคิดในการควบคุมตนเองมิใช่ควบคุมองค์กร (Vroom, V. H., & Deci, E. L., 1970, pp. 123-125.)

การมีส่วนร่วม หมายถึง การเกี่ยวข้องทางจิตใจและอารมณ์ (Mental and emotional involvement) ของบุคคลหนึ่งในสถานการณ์กลุ่ม (Group situation) ซึ่งผลของการเกี่ยวข้องดังกล่าวเป็นเหตุผลเร้าใจให้กระทำให้บรรลุจุดมุ่งหมายของกลุ่มนั้นโดยให้เกิดความรู้สึกรับผิดชอบกับกลุ่มดังกล่าวด้วย (Keith, D. D, 1972, pp. 216-224.)

การมีส่วนร่วม ความหมายเจาะจงถึงการมีส่วนร่วมว่าการมีส่วนร่วมเป็นการปะทะสังสรรค์ทางสังคม ทั้งในลักษณะการมีส่วนร่วมของปัจเจกบุคคล และการมีส่วนร่วมของกลุ่ม (Reeder, W, 1974)

การมีส่วนร่วม หมายถึง ความร่วมมือของบุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่มีความเห็นตรงกัน และเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมของโครงการหนึ่งเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการที่วางไว้ (Maliwan, S., 1998, p. 8.)

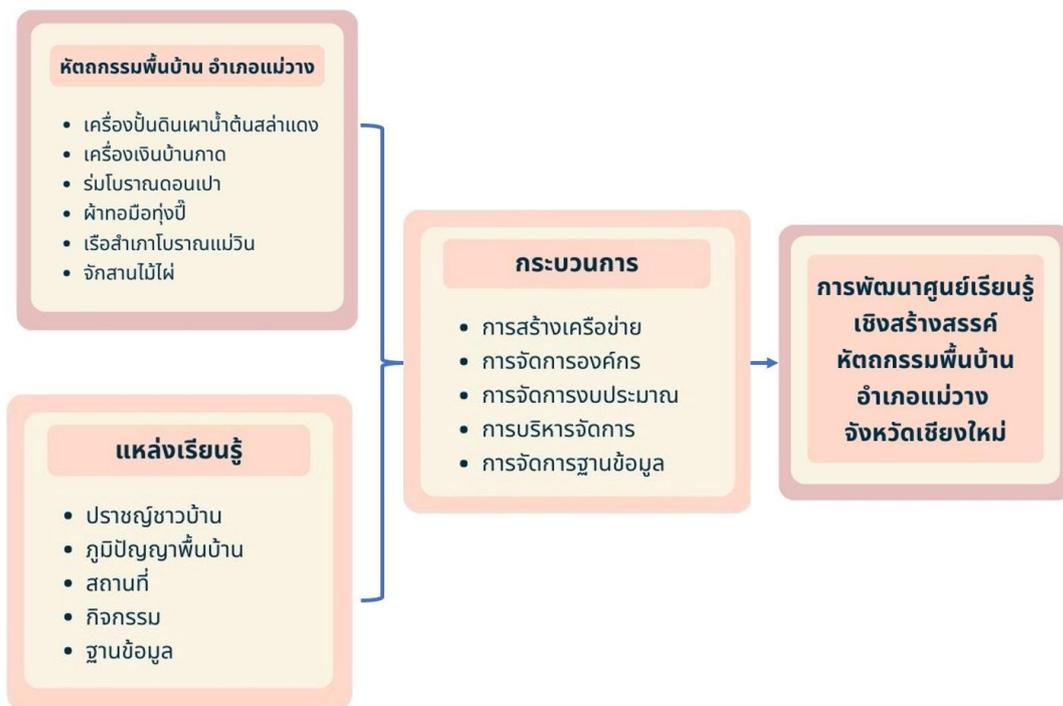
การมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง การเปิดโอกาสให้ประชาชนมีบทบาทหลักในการเริ่มคิด เริ่มวางแผนปฏิบัติการและมีอำนาจตัดสินใจที่จะดำเนินการในกิจกรรมของเขาเองในชุมชนเพื่อพัฒนาขีดความสามารถของประชาชนในการจัดการและควบคุมการกระจายทรัพยากรและปัจจัยการผลิตที่มีในสังคม ซึ่งจะไปสู่การพึ่งตัวเองมีความสามารถในการช่วยตัวเอง สามารถที่จะกำหนดชะตาชีวิตได้ด้วยตนเองในท้ายที่สุด (Sampaothip, N., 1999, p. 8.)

จากการที่ผู้วิจัยได้ศึกษาทบทวน แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง พบว่า การพัฒนาศูนย์เรียนรู้เชิงสร้างสรรค์หัตถกรรมพื้นบ้าน เป็นการพัฒนาสิ่งที่มีอยู่แล้วให้ดีกว่าเดิม ปรับแนวคิดแผนพัฒนาในทุก ๆ ด้านตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่ตั้งไว้อย่างชัดเจน เป็นสถานที่ให้บริการด้านข้อมูล ข่าวสาร ความรู้ การถ่ายทอด การแลกเปลี่ยนประสบการณ์ การสืบทอดภูมิปัญญา วัฒนธรรม ค่านิยม และเอกลักษณ์ของชุมชน ตลอดจนจนถึงใช้จัดกิจกรรมต่าง ๆ ที่สอดคล้องกับความต้องการของประชาชน มีแนวทางในการบริหารจัดการในด้านต่าง ๆ มีกิจกรรมที่ส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่ทำนายของการแข่งขันในปัจจุบัน

รวมถึงเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับภูมิปัญญาพื้นบ้าน เป็นสถานที่จัดแสดงงานภูมิปัญญาพื้นบ้านที่สำคัญของอำเภอแม่วาง เพื่อเป็นการยกระดับคุณค่าของงานหัตถกรรมพื้นบ้าน และพัฒนาต่อยอดให้เป็นแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย โดยการร่วมมือกันกับภาคีเครือข่าย และการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน ซึ่งเป็นสิ่งที่สะท้อนให้เห็นถึงปฏิสัมพันธ์ของประชาชน อีกทั้งยังแสดงให้เห็นถึงความสามารถในการขับเคลื่อนกระบวนการพัฒนาด้วย ดังนั้นผู้วิจัยจึงเสนอกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังนี้

กรอบแนวคิดการวิจัย

งานวิจัยนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัยตามแนวคิด/ทฤษฎี ประกอบด้วย แนวคิดเกี่ยวกับศูนย์การเรียนรู้ชุมชน แนวคิดเกี่ยวกับงานหัตถกรรมพื้นบ้าน และแนวคิดทฤษฎีการมีส่วนร่วม โดยมีรายละเอียดดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

ในการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้รูปแบบการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ได้ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ เพื่อพัฒนาศูนย์เรียนรู้เชิงสร้างสรรค์หัตถกรรมพื้นบ้าน อำเภอแม่วาง จังหวัดเชียงใหม่ โดยผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตด้านต่าง ๆ ไว้ดังนี้

การศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) มีขั้นตอนการศึกษาค้นคว้า ดังนี้

1. ศึกษาข้อมูล คัดเลือกปรากฏชาวบ้าน ผู้ประกอบการ เยาวชน หน่วยงานภาครัฐ และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ที่มีความรู้ด้านงานหัตถกรรมในแต่ละตำบล ในเขตพื้นที่อำเภอแม่วาง จังหวัดเชียงใหม่

2. ขั้นตอนการลงพื้นที่ภาคสนาม เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล โดยใช้การสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) เป็นการสัมภาษณ์รายบุคคล ใช้เกณฑ์การคัดเลือกแบบเจาะจง (purposive sampling) โดยคัดเลือกกลุ่มประชากร ได้แก่ กลุ่มเครือข่ายผู้ประกอบการหัตถกรรมพื้นบ้าน และกลุ่มปราชญ์ชาวบ้าน ที่มีความรู้ด้านงานหัตถกรรมพื้นบ้าน จำนวน 11 รูป/ท่าน

3. การหารูปแบบศูนย์เรียนรู้หัตถกรรมพื้นบ้านโดยใช้เกณฑ์การคัดเลือกแบบเจาะจง (purposive sampling) โดยคัดเลือกกลุ่มประชากร ได้แก่ ผู้นำชุมชน เยาวชน หน่วยงานภาครัฐ และ ผู้ที่มีความรู้ด้านงานหัตถกรรมพื้นบ้าน จำนวน 13 รูป/ท่าน ในการสนทนากลุ่ม (Focus Group) เพื่อพัฒนาศูนย์เรียนรู้เชิงสร้างสรรค์หัตถกรรมพื้นบ้านในอำเภอแม่วาง จังหวัดเชียงใหม่

หลังจากนั้นผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลที่ได้มาจากการศึกษาเอกสาร การสัมภาษณ์ และการสนทนากลุ่ม นำมาวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพและพรรณานำผลสรุปมาจัดทำรูปแบบในการวิจัยและดำเนินการการพัฒนา ศูนย์เรียนรู้เชิงสร้างสรรค์หัตถกรรมพื้นบ้าน อำเภอแม่วาง จังหวัดเชียงใหม่

ผลการวิจัย

1. การศึกษางานหัตถกรรมพื้นบ้าน อำเภอแม่วาง จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า พื้นที่อำเภอแม่วางเป็นพื้นที่ราบสลับภูเขา มีความอุดมสมบูรณ์ด้วยป่าไม้ แม่น้ำ ซึ่งมีความอุดมสมบูรณ์ เหมาะแก่การทำเกษตร และการท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ มีความหลากหลายทางชาติพันธุ์ ก่อให้เกิดงานหัตถกรรมภูมิปัญญาพื้นบ้านมากมาย ได้แก่

1) งานหัตถกรรมเครื่องปั้นดินเผาไม้ต้นล้านนา เป็นเครื่องใช้ในครัวเรือนของคนสมัยก่อน ซึ่งเป็นงานหัตถกรรมที่มีความสำคัญมีลวดลายที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะพื้นที่ของอำเภอแม่วาง จังหวัดเชียงใหม่ และลวดลายที่มีการพัฒนามาจากรูปแบบเดิม ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ตัวไม้ต้นล้านนาอำเภอแม่วางจะมีลักษณะ อ้วนกลม มีคอยาวและปากเล็ก

2) งานหัตถกรรมเครื่องเงินแบบยัดลายบ้านกาด เป็นงานหัตถกรรมที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัว ซึ่งเป็นการนำเอาเส้นลวดเงินมาขยัดลงในโครงสร้างที่เราทำแบบไว้เป็นลวดลายต่าง ๆ ต่างจากเครื่องเงินโดยทั่วไป และมีหนึ่งเดียวในประเทศไทย

3) งานหัตถกรรมร่มแดงโบราณ (จ้องแดงบ้านดอนเปา) เป็นงานหัตถกรรมที่สืบทอดมาตั้งแต่อดีตบรรพบุรุษ ตัวร่มมีสีแดงสดตัดลายสีดำที่โดดเด่น มีปลายแหลมด้ามยาว และมีการร้อยเส้นด้ายหลากหลายสีสลับไปมาทำให้เกิดเอกลักษณ์เฉพาะถิ่นของอำเภอแม่วาง

4) งานหัตถกรรมผ้าทอมือทุ่งปี เป็นภูมิปัญญาชาวบ้านที่เป็นเอกลักษณ์เน้นวัสดุจากธรรมชาติทุกขั้นตอน ตั้งแต่การปลูกฝ้าย ย้อมสีฝ้าย และการทอ ซึ่งผ้าทอทุ่งปีเป็นการทอผ้าด้วยมือทุกขั้นตอนและมีลวดลายเฉพาะถิ่น เรียกว่า ลายยกดอก

5) งานหัตถกรรมเรือสำเภาโบราณซึ่งเป็นงานหัตถกรรมพื้นบ้านที่มีการถอดรูปแบบมาจากเรือสำเภาในรูปแบบต่าง ๆ แล้วนำมาจำลองให้มีความเหมือนจริงทุกขั้นตอน โดยผลิตจากไม้สักและไม้จามจุรีที่เป็นทรัพยากรธรรมชาติในชุมชนเป็นหลัก

6) งานหัตถกรรมจักสานจากไม้ไผ่ ซึ่งสานทำเป็นข้าวของเครื่องใช้ต่าง ๆ ในครัวเรือน ยังรวมไปถึงเครื่องประดับตกแต่งสถานที่ ดอกไม้ โคมบาย และเครื่องสักการบูชาแบบล้านนา

2. การพัฒนาศูนย์เรียนรู้เชิงสร้างสรรค์หัตถกรรมพื้นบ้านประกอบด้วย

1) การจัดตั้งกลุ่มภาคีเครือข่ายที่มีบทบาทหน้าที่ในการส่งเสริมและสนับสนุนงานหัตถกรรมพื้นบ้าน ได้แก่ พระสงฆ์ ปราชญ์ชาวบ้าน ประชาชน หน่วยงานภาครัฐและเอกชน

2) การแต่งตั้งกรรมการและสมาชิก ที่มีหน้าที่การจัดการบริหารจัดการ ดูแล วางแผนพัฒนา จัดทำระบบฐานข้อมูลของศูนย์เรียนรู้เชิงสร้างสรรค์หัตถกรรมพื้นบ้าน ให้มีความก้าวหน้าทันสมัยอยู่ตลอดเวลา ประกอบด้วย ที่ปรึกษา ประธาน รองประธาน กรรมการ เลขานุการ และเหรัญญิก

3) การจัดตั้งกองทุน หรือ งบประมาณ ที่จำเป็นในการบริหารจัดการงานศิลปหัตถกรรมพื้นบ้าน และภาระค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ของทางศูนย์เรียนรู้เชิงสร้างสรรค์หัตถกรรมพื้นบ้าน ได้แก่ งบประมาณจากหน่วยงานภาครัฐและเอกชน และจากการจำหน่ายสินค้า

4) การบริหารจัดการ เพื่อให้ศูนย์เรียนรู้เชิงสร้างสรรค์หัตถกรรมพื้นบ้านเป็นไปด้วยความเรียบร้อย จะต้องมีการประเมินข้อบังคับ มีการประชุมถอดบทเรียน การติดตามและการประเมินผล ทำให้เห็นการเปลี่ยนแปลงในการดำเนินงาน เห็นความเสี่ยงต่าง ๆ เห็นจุดอ่อนจุดแข็งของศูนย์เรียนรู้หัตถกรรมพื้นบ้านได้เป็นอย่างดี และลงพื้นที่ศึกษาดูงานในที่ต่าง ๆ

5) การพัฒนากิจกรรม กิจกรรมสร้างสรรค์ของศูนย์เรียนรู้เชิงสร้างสรรค์หัตถกรรมพื้นบ้าน จะมุ่งเน้นในเรื่องของความหลากหลายและเป็นประโยชน์ ซึ่งเป็นกิจกรรมจากภูมิปัญญาพื้นบ้านที่โดดเด่นสามารถเรียนรู้ได้ง่าย และมีปราชญ์ชาวบ้านที่อยู่ในชุมชนนั้น ๆ มาร่วมถ่ายทอดองค์ความรู้และจัดแสดงภายในศูนย์เรียนรู้เชิงสร้างสรรค์หัตถกรรมพื้นบ้าน อำเภอแม่วาง จังหวัดเชียงใหม่

6) การจัดตั้งศูนย์เรียนรู้เชิงสร้างสรรค์หัตถกรรมพื้นบ้าน จะต้องมียุทธศาสตร์ที่เหมาะสมและกว้างขวาง บรรยากาศร่มรื่น อากาศถ่ายเท การคมนาคมสะดวกสบาย มีรั้วรอบขอบชิด มีการจัดอาคารสถานที่ไว้เป็นสัดส่วน และมีสถานที่หรือสิ่งอำนวยความสะดวกที่เพียงพอแก่ผู้มาเยือน

7) การจัดการข้อมูลและการประชาสัมพันธ์ เป็นศูนย์กลางการเก็บรวบรวมข้อมูลองค์ความรู้ อัตลักษณ์ชุมชน และประวัติต่าง ๆ ที่สำคัญของศูนย์เรียนรู้หัตถกรรมพื้นบ้าน ที่เป็นข้อเท็จจริงทั้งที่ผ่านการวิเคราะห์และข้อมูลดิบทุกรูปแบบที่ยังไม่ผ่านการวิเคราะห์ หรือ ประมวลผล โดยข้อมูลนั้นเป็นทั้งเรื่องราว ตัวอักษร ตัวเลข สัญลักษณ์ ภาพนิ่ง ภาพเคลื่อนไหว และเสียง การประชาสัมพันธ์ เป็นการสื่อสารทางการตลาดที่มีความสำคัญและความจำเป็นต่อการแพร่ขยายนโยบายหรือข้อมูลข่าวสาร การประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อและในช่องทางต่าง ๆ

3. การยกระดับศูนย์เรียนรู้เชิงสร้างสรรค์หัตถกรรมพื้นบ้าน อำเภอแม่วาง จังหวัดเชียงใหม่ สู่ความเป็นเลิศ เพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน โดยรูปแบบ PECTET Model ได้แก่

1) การนำเสนอ (Presentation) โดยการสร้างเวทีแสดงผลงาน จากความร่วมมือของกลุ่มภาคีเครือข่ายหัตถกรรมภูมิปัญญาพื้นบ้านในการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมภูมิปัญญาพื้นบ้านในระดับตำบล ระดับอำเภอ เพื่อให้ทุกภาคส่วนในชุมชนได้มีส่วนร่วม มีความภาคภูมิใจรักและหวงแหนหัตถกรรมภูมิปัญญาพื้นบ้าน โดยไม่ผ่านออร์แกนไนซ์

2) การศึกษา (Education) นำเข้าสู่กระบวนการเรียนการสอนของโรงเรียนในชุมชน โดยความร่วมมือกันของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องภาครัฐและเอกชน กลุ่มภาคีเครือข่ายภูมิปัญญาพื้นบ้าน และโรงเรียนที่อยู่ภายในชุมชนอำเภอนั้น ๆ ช่วยกันระดมความรู้ศึกษา วางแผน ฟื้นฟู รวบรวม รักษา พัฒนาหลักสูตรที่มีความสอดคล้องกับเนื้อหาสาระภูมิปัญญาพื้นบ้านในท้องถิ่น

3) วัฒนธรรม (Culture) การพัฒนาศูนย์เรียนรู้เชิงสร้างสรรค์เต็มรูปแบบ โดยการนำเอาวัฒนธรรมทางภาษา ทางวัตถุ ทางจิตใจ ทางจารีตขนบธรรมเนียมประเพณี และทางสุนทรียะที่ดีงามและมีอยู่ในท้องถิ่น มาร่วมบูรณาการให้มีความสอดคล้องกับกิจกรรมของศูนย์เรียนรู้เชิงสร้างสรรค์หัตถกรรมพื้นบ้าน

4) เทคโนโลยี (Technology) การนำเทคโนโลยีสมัยใหม่เข้ามาช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ ในการประชาสัมพันธ์และการจำหน่ายสินค้าผลิตภัณฑ์งานหัตถกรรมพื้นบ้านในรูปแบบใหม่ และส่งเสริมการจำหน่ายสินค้าและผลิตภัณฑ์ผ่านช่องทางตลาดออนไลน์และสื่อโซเชียลต่าง ๆ

5) เศรษฐกิจ (Economic) การสร้างอาชีพและการกระจายรายได้ให้ชุมชน จะต้องร่วมมือกับทุกภาคส่วนในการส่งเสริมสนับสนุนการสร้างองค์ความรู้และการสร้างอาชีพงานหัตถกรรมพื้นบ้านให้คนในชุมชน ส่งเสริมช่องทางการค้ากับภาคเอกชน และการรวมกลุ่มภาคีเครือข่ายเพื่อวางแผนในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจต่อไป

6) การท่องเที่ยว (Travel) การพัฒนาสู่แหล่งท่องเที่ยว เป็นการส่งเสริมด้านการท่องเที่ยว มีการออกแบบเส้นทางการท่องเที่ยวเพื่อเชื่อมโยงกับศูนย์เรียนรู้เชิงสร้างสรรค์หัตถกรรมพื้นบ้าน เพื่อให้นักท่องเที่ยวได้สัมผัสกลิ่นอายที่เป็นเอกลักษณ์ที่แท้จริงของอำเภอแม่วาง ผ่านทางผลิตภัณฑ์หัตถกรรมพื้นบ้าน ชุมชน โดยการ พัฒนาด้านการตลาด สืบราชข้อมูล วางแผน สร้างภาคีเครือข่ายการท่องเที่ยวในอำเภอแม่วาง มีประชาสัมพันธ์ เพิ่มศักยภาพด้านบริหาร ด้านบริการการและด้านพื้นที่ ให้มีความพร้อมและสามารถรองรับนักท่องเที่ยวได้อย่างมีประสิทธิภาพ

อภิปรายผลการวิจัย

1. งานหัตถกรรมภูมิปัญญาพื้นบ้าน อำเภอแม่วาง จังหวัดเชียงใหม่ได้แก่ งานหัตถกรรมเครื่องปั้นดินเผาน้ำตาลันนา เป็นเครื่องใช้ในครัวเรือนของคนสมัยก่อน ซึ่งเป็นงานหัตถกรรมที่มีความสำคัญมีลวดลายที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะพื้นที่ของอำเภอแม่วาง จังหวัดเชียงใหม่ และลวดลายที่มีการพัฒนามาจากรูปแบบเดิม ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ตัวน้ำตาลันนาอำเภอแม่วางจะมีลักษณะอ้วนกลม มีคอรวยและปากเล็ก

งานหัตถกรรมเครื่องเงินแบบยัดลายบ้านกาต เป็นงานหัตถกรรมที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัว ซึ่งเป็นการนำเอาเส้นลวดเงินมาขดยัดลงในโครงสร้างที่เราทำแบบไว้เป็นลวดลายต่าง ๆ ต่างจากเครื่องเงินโดยทั่วไป และมีหนึ่งเดียวในประเทศไทย งานหัตถกรรมร่มแดงโบราณ (จ้องแดงบ้านดอนเปา) เป็นงานหัตถกรรมที่สืบทอดมาตั้งแต่อดีตบรรพบุรุษ ตัวร่มมีสีแดงสดตัดลายสีดำที่โดดเด่น มีปลายแหลมด้ามยาว และมีการร้อยเส้นด้ายหลากหลายสีสลับไปมาทำให้เกิดเอกลักษณ์เฉพาะถิ่นของอำเภอแม่วาง งานหัตถกรรมผ้าทอมือทุ่งปี เป็นภูมิปัญญาชาวบ้านที่เป็นเอกลักษณ์เน้นวัตถุดิบที่มีจากธรรมชาติในทุกขั้นตอน ตั้งแต่การปลูกฝ้าย ย้อมสีฝ้าย และการทอ ซึ่งผ้าทอทุ่งปีเป็นการทอผ้าด้วยมือทุกขั้นตอนและมีลวดลายเฉพาะถิ่น เรียกว่า ลายยกดอก งานหัตถกรรมเรือสำเภาโบราณซึ่งเป็นงานหัตถกรรมพื้นบ้านที่มีการถอดรูปแบบมาจากเรือสำเภาในรูปแบบต่าง ๆ แล้วนำมาจำลองให้มีความเสมือนจริงทุกขั้นตอน โดยผลิตจากไม้สักและไม้จามจุรีที่เป็นทรัพยากรธรรมชาติที่มีในชุมชนเป็นหลัก งานหัตถกรรมจักสานจากไม้ไผ่ ซึ่งสานทำเป็นข้าวของเครื่องใช้ต่าง ๆ ในครัวเรือน ยังรวมไปถึงเครื่องประดับตกแต่งสถานที่ ดอกไม้ โมบายรูปสัตว์ต่าง ๆ และเครื่องสักการบูชาแบบล้านนา

2. การพัฒนาศูนย์เรียนรู้เชิงสร้างสรรค์หัตถกรรมพื้นบ้านประกอบด้วย การจัดตั้งกลุ่มภาคีเครือข่ายที่มีบทบาทหน้าที่ มีส่วนช่วยในการส่งเสริมและสนับสนุนงานหัตถกรรมพื้นบ้าน ได้แก่ พระสงฆ์ ปราชญ์ชาวบ้านที่ทำหน้าที่ในการรักษาภูมิปัญญา และถ่ายทอดองค์ความรู้ ประชาชน เป็นผู้สืบทอด อนุรักษ์ และภาคภูมิใจในภูมิปัญญาของตน หน่วยงานภาครัฐและเอกชน ให้การสนับสนุน ส่งเสริม การแต่งตั้งคณะกรรมการและสมาชิกในการขับเคลื่อนงานและรับประโยชน์ร่วมกัน ซึ่งมีหน้าที่การจัดการบริหารจัดการ ดูแล วางแผนพัฒนา จัดทำระบบฐานข้อมูลของศูนย์เรียนรู้เชิงสร้างสรรค์หัตถกรรมพื้นบ้าน ให้มีความก้าวหน้าทันสมัยอยู่ตลอดเวลา สอดคล้องกับ คณิตา ตุมพสุวรรณ (Tumpasuwat, K., 2019.) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง นวัตกรรมการสืบทอดมรดกภูมิปัญญาท้องถิ่น สำหรับผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์เชิงภูมิปัญญา พบว่า กระบวนการ การสืบทอดมีลักษณะเป็นพลวัต มีความสมดุลและไม่สิ้นสุด ประกอบด้วยองค์ประกอบ ๓ ส่วน คือ ผู้ส่งมอบความรู้ภูมิปัญญา กระบวนการสืบทอด และ ผู้รับมอบความรู้ภูมิปัญญา เป็นนวัตกรรมชุมชนที่สอดคล้องกับการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน นวัตกรรมกระบวนการสืบทอดมรดก ภูมิปัญญาท้องถิ่นและองค์ความรู้ภูมิปัญญาถูกรวบรวมจัดเก็บเป็นธนาคารภูมิปัญญา การจัดตั้งกองทุน หรือ งบประมาณ ที่จำเป็นในการบริหารจัดการงานศิลปหัตถกรรมพื้นบ้าน และภาระค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ของทางศูนย์เรียนรู้เชิงสร้างสรรค์หัตถกรรมพื้นบ้าน ได้แก่ งบประมาณจากหน่วยงานภาครัฐและเอกชน และจากการจำหน่ายสินค้า ด้านการบริหารจัดการ เพื่อให้ศูนย์เรียนรู้เชิงสร้างสรรค์หัตถกรรมพื้นบ้านเป็นไปด้วยความเรียบร้อย จะต้องมีการระเบียบข้อบังคับ มีการประชุม ถอดบทเรียน การติดตามและการประเมินผล ทำให้เห็นการเปลี่ยนแปลงในการดำเนินงาน เห็นความเสี่ยงต่าง ๆ เห็นจุดอ่อนจุดแข็งของศูนย์เรียนรู้หัตถกรรมพื้นบ้านได้เป็นอย่างดี และลงพื้นที่ศึกษาดูงานในที่ต่าง ๆ ด้านกิจกรรม กิจกรรมสร้างสรรค์ของศูนย์เรียนรู้เชิงสร้างสรรค์หัตถกรรมพื้นบ้าน จะมุ่งเน้นในเรื่องของความหลากหลายและเป็นประโยชน์ ซึ่งเป็นกิจกรรมจากภูมิปัญญาพื้นบ้านที่โดดเด่นสามารถเรียนรู้ได้ง่าย และมีปราชญ์ชาวบ้านที่อยู่ในชุมชนนั้น ๆ มาร่วมถ่ายทอดองค์ความรู้และจัดแสดงภายในศูนย์เรียนรู้เชิงสร้างสรรค์หัตถกรรมพื้นบ้าน อำเภอแม่วาง จังหวัดเชียงใหม่ ด้านการจัดตั้งศูนย์เรียนรู้เชิงสร้างสรรค์หัตถกรรมพื้นบ้าน

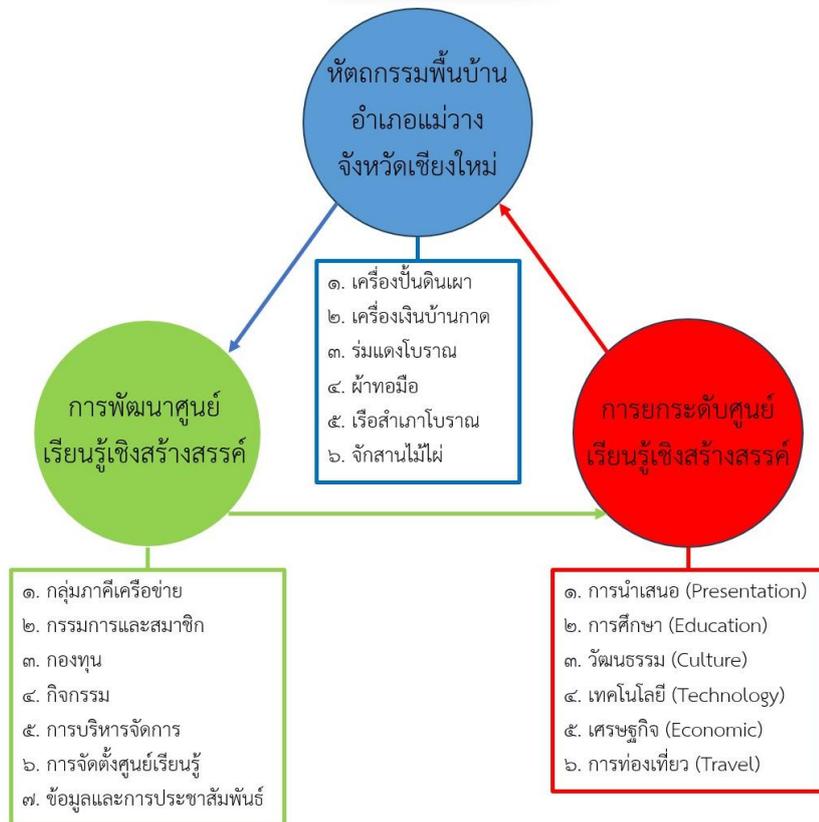
จะต้องมีอาคารสถานที่ที่เหมาะสมและกว้างขวาง บรรยากาศร่มรื่น อากาศถ่ายเท การคมนาคมสะดวกสบาย มีรั้วรอบขอบชิด มีการจัดอาคารสถานที่ไว้เป็นสัดส่วน และมีสถานที่หรือสิ่งอำนวยความสะดวกที่เพียงพอแก่ผู้มาเยือน สอดคล้องกับ พระณรงค์เดช อธิมุตโต (Athimutto, P.N., 2018) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องรูปแบบการพัฒนาศูนย์การเรียนรู้โรงเรียนวิถีพุทธ ซึ่งพบว่า การจัดตั้งศูนย์เรียนรู้ องค์ประกอบด้านอาคารสถานที่ที่มีความเหมาะสมมากที่สุด รองลงมาส่วนการนำรูปแบบไปใช้ ส่วนกระบวนการด้านกิจกรรมมีความเหมาะสมเป็นลำดับที่ การจัดการข้อมูล เป็นศูนย์กลางการเก็บรวบรวมข้อมูลองค์ความรู้ อัตลักษณ์ชุมชน และประวัติต่าง ๆ ที่สำคัญของศูนย์เรียนรู้หัตถกรรมพื้นบ้าน ที่เป็นข้อเท็จจริงทั้งที่ผ่านการวิเคราะห์และข้อมูลดิบทุกรูปแบบที่ยังไม่ผ่านการวิเคราะห์ หรือ ประมวลผล โดยข้อมูลนั้นเป็นทั้งเรื่องราว ตัวอักษร ตัวเลข สัญลักษณ์ ภาพนิ่ง ภาพเคลื่อนไหว และเสียง การประชาสัมพันธ์ เป็นการสื่อสารทางการตลาดที่มีความสำคัญและความจำเป็นต่อการแพร่ขยายนโยบายหรือข้อมูลข่าวสาร การประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อและในช่องทางต่าง ๆ

3. การยกระดับศูนย์เรียนรู้เชิงสร้างสรรค์หัตถกรรมพื้นบ้าน อำเภอแม่วาง จังหวัดเชียงใหม่ สู่ความเป็นเลิศ เพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน ก่อให้เกิดกระบวนการยกระดับ PECTET Model ได้แก่ การนำเสนอ (presentation) โดยการสร้างเวทีแสดงผลงาน จากการร่วมมือของกลุ่มภาคีเครือข่ายหัตถกรรมภูมิปัญญาพื้นบ้านในการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมภูมิปัญญาพื้นบ้านในระดับตำบล ระดับอำเภอ เพื่อให้ทุกภาคส่วนในชุมชนได้มีส่วนร่วม มีความภาคภูมิใจรักและหวงแหนหัตถกรรมภูมิปัญญาพื้นบ้าน โดยไม่ผ่านออร์แกนไนซ์ การศึกษา (Education) โดยการนำเอาองค์ความรู้ภูมิปัญญาพื้นบ้านเข้าสู่กระบวนการเรียนการสอนของโรงเรียนในเขตชุมชน โดยการร่วมมือกันของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชน กลุ่มภาคีเครือข่ายภูมิปัญญาพื้นบ้าน และโรงเรียนที่อยู่ภายในชุมชนอำเภอนั้น ๆ ช่วยกันระดมความรู้ศึกษา วางแผน พื้นฟู รวบรวม รักษา พัฒนาหลักสูตรที่มีความสอดคล้องกับเนื้อหาสาระภูมิปัญญาพื้นบ้านในท้องถิ่น สอดคล้องกับ นภาพรรณ เนตรประดิษฐ์ และคณะ (Netpradit, N., et al. 2020) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของชุมชนในการอนุรักษ์และสืบสานกิจกรรมพื้นบ้านผ่านวิธีการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์: ตำบลนาแสง อำเภอเกาะคา จังหวัดลำปาง ผลการวิจัยพบว่า ภูมิปัญญาของชาวบ้านในชุมชนตำบลนาแสง อำเภอเกาะคา จังหวัดลำปาง เป็นสิ่งที่ชาวบ้านในชุมชนคิดแล่นำมาใช้ในการดำรงชีวิตประจำวัน การแก้ไขปัญหา รวมถึงการสร้างความยั่งยืน และการดำเนินชีวิต จนสะสมเป็นองค์ความรู้ทั้งหมดของชาวบ้านในชุมชน จำแนกเป็นภูมิปัญญาด้านศิลปะ ภูมิปัญญาด้านงานหัตถกรรม ภูมิปัญญาด้านสมุนไพร ภูมิปัญญาด้านการแพทย์พื้นบ้าน ภูมิปัญญาด้านอาหาร ภูมิปัญญาด้านนาฏศิลป์ ดนตรี การแสดงพื้นบ้าน และภูมิปัญญาด้านพิธีกรรม วัฒนธรรม (Culture) การพัฒนาศูนย์เรียนรู้เชิงสร้างสรรค์เต็มรูปแบบ โดยการนำเอาวัฒนธรรมทางภาษา วัฒนธรรมทางวัตถุ วัฒนธรรมทางจิตใจ วัฒนธรรมทางจารีตขนบธรรมเนียมประเพณี และวัฒนธรรมทางสุนทรียะที่ตีงามและมีอยู่ในท้องถิ่น มาร่วมบูรณาการให้มีความสอดคล้องกับกิจกรรมของศูนย์เรียนรู้เชิงสร้างสรรค์หัตถกรรมพื้นบ้าน สอดคล้องกับ มนัสสวาส กุลวงศ์ และคณะ (Kulwong, M., et al., 2023) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาภูมิปัญญางานหัตถกรรมเตาเผาหินสู่การจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชนลุ่มน้ำคลองอู่ตะเภา ตำบลแม่ทอม อำเภอบางกล่ำ จังหวัดสงขลา ผลการวิจัยพบว่า แนวทางการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชนลุ่มน้ำคลองอู่

ตะเภา มีแนวทางจัดการ ๕ ด้าน คือ (๑) ด้านทรัพยากร (๒) ด้านการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้เสีย (๓) ด้านลูกค้าและนักท่องเที่ยว (๔) ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว (๕) ด้านผลกระทบที่เกิดจากการท่องเที่ยว ๓) สร้างกิจกรรมการท่องเที่ยวโดยจัดทำโปรแกรมการท่องเที่ยว แผนที่ท่องเที่ยว และสื่อประชาสัมพันธ์ การนำเทคโนโลยีสมัยใหม่เข้ามาช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ ในการประชาสัมพันธ์และการจำหน่ายสินค้าผลิตภัณฑ์งานหัตถกรรมพื้นบ้านในรูปแบบใหม่ และส่งเสริมการจำหน่ายสินค้าและผลิตภัณฑ์ผ่านช่องทางตลาดออนไลน์และสื่อโซเชียลต่าง ๆ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สุกานดา ถิ่นฐาน (Settlement, S., 2019.) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการพฤติกรรมการตัดสินใจซื้อสินค้างานหัตถกรรมของนักท่องเที่ยวในสถานที่ท่องเที่ยว กรณีศึกษา เมืองมัลลิกา ร.ศ. 124 จังหวัดกาญจนบุรี พบว่า ปัจจัยด้านส่วนประสมทางการตลาดที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการตัดสินใจซื้อสินค้างานหัตถกรรม คือ ผลิตภัณฑ์และช่องทางการจัดจำหน่ายจะมีอิทธิพลต่อความตั้งใจซื้อสินค้างานหัตถกรรม การสร้างอาชีพและการกระจายรายได้ให้ชุมชน จะต้องร่วมมือกับทุกภาคส่วนในการส่งเสริมสนับสนุนการสร้างองค์ความรู้และการสร้างอาชีพงานหัตถกรรมพื้นบ้านให้คนในชุมชน ส่งเสริมช่องทางการค้ากับภาคเอกชน และการรวมกลุ่มภาคีเครือข่ายเพื่อวางแผนในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจ การพัฒนาสู่แหล่งท่องเที่ยว เป็นการส่งเสริมด้านการท่องเที่ยว มีการออกแบบเส้นทางการท่องเที่ยวเพื่อเชื่อมโยงกับศูนย์เรียนรู้เชิงสร้างสรรค์หัตถกรรมพื้นบ้าน เพื่อให้ นักท่องเที่ยวได้สัมผัสกลิ่นอายที่เป็นเอกลักษณ์ที่แท้จริงของอำเภอแม่วาง ผ่านทางผลิตภัณฑ์หัตถกรรมพื้นบ้านชุมชน เพิ่มศักยภาพด้านบริหาร ด้านบริการการและด้านพื้นที่ ให้มีความพร้อมและสามารถรองรับนักท่องเที่ยวได้อย่างมีประสิทธิภาพ

องค์ความรู้จากการวิจัย

จากการวิจัยทำให้เกิดองค์ความรู้ การพัฒนาศูนย์เรียนรู้เชิงสร้างสรรค์หัตถกรรมพื้นบ้าน อำเภอแม่วาง จังหวัดเชียงใหม่ ดังแผนภาพ

จากแผนภาพที่ 2 องค์กรความรู้ใหม่จากการวิจัย แสดงถึงกระบวนการพัฒนาศูนย์เรียนรู้เชิงสร้างสรรค์
หัตถกรรมพื้นบ้าน อำเภอแม่วาง จังหวัดเชียงใหม่ สามารถอธิบายโดยสังเขปดังนี้

1. งานหัตถกรรมพื้นบ้านอำเภอแม่วาง ประกอบไปด้วย 1) เครื่องปั้นดินเผา น้ำตั้นล้านนาอำเภอแม่
วาง เป็นงานหัตถกรรมที่สร้างรายได้ให้กับชุมชน ซึ่งเป็นงานหัตถกรรมที่โดดเด่นมีความเป็นเอกลักษณ์ ที่มี
ลวดลายเฉพาะ ตัวน้ำตั้นอ้วนกลม คอยาวเรียว ปากเล็ก 2) เครื่องเงินบ้านกาด อำเภอแม่วาง เป็นภูมิปัญญาที่
มีความเป็นเอกลักษณ์และโดดเด่น ซึ่งเป็นการต่อยอดจากการทำเครื่องเงิน ของกลุ่มชาวไทยใหญ่ที่อพยพมาตั้ง
ถิ่นฐานในพื้นที่ ซึ่งลวดลายเครื่องเงินแบบยัดลายนั้นจะเป็นลวดลายรูปแบบที่คิดค้นขึ้นมาใหม่ ส่วนใหญ่จะเป็น
ลวดลายจากธรรมชาติเช่นลายดอกไม้ ลายผีเสื้อ ลายใบไม้ ซึ่งถือได้ว่ามีแห่งเดียวในประเทศไทย 3) ร่มแดง
โบราณ เป็นภูมิปัญญาพื้นบ้านที่มีมาช้านาน เป็นรูปแบบที่มีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่นไม่เหมือนใคร ทำจากไม้ไผ่และ
ผ้า ตัวร่มจะมีสีแดงสดคาดลายด้วยสีต่างดงาม ด้านบนมีการฉลุให้มียอดแหลม ด้านจับมาความยาว
พอประมาณ ปลายร่มจะมีความโค้งมนเล็กน้อย มีการร้อยเส้นด้ายแต่ละสีเพื่อยึดร่มกับโครงสร้างให้มีความ
แข็งแรงสวยงามเป็นเอกลักษณ์เฉพาะถิ่นที่ไม่เหมือนใคร 4) ผ้าทอมือทุ่งปี เป็นภูมิปัญญาพื้นบ้าน ที่ยังคง
เอกลักษณ์การทอผ้าด้วยมือทุกขั้นตอนและโดดเด่นด้วยการย้อมสีผ้าจากวัตถุดิบธรรมชาติทั้งนั้น มีลวดลาย
เฉพาะถิ่น คือลายยกดอก ที่ไม่เหมือนใคร โดยไม่ได้ใช้เครื่องมือเทคโนโลยีเข้ามาช่วยในการผลิต 5) เรือสำเภา
โบราณ เป็นงานหัตถกรรมพื้นบ้านที่มีลวดลายเฉพาะเป็นเอกลักษณ์ โดยการถอดแบบองค์ความรู้จากรูปแบบ
เรือสำเภาต่าง ๆ นำมาย่อส่วนให้เล็กลง โดยสร้างจากไม้สักทองและไม้จามจุรี มีขั้นตอนในการผลิตที่ละเอียด
ประณีตสวยงาม 6) งานจักสานไม้ไผ่ เป็นภูมิปัญญาพื้นบ้านที่มีมาช้านาน เนื่องจากในชุมชนมีไม้ไผ่เยอะคนใน
ชุมชนจึงนำไม้ไผ่มาแปรรูปจักสานเป็นเครื่องมือเครื่องใช้ภายในครัวเรือนที่หลากหลาย และมีการประยุกต์
ลวดลายจักสานในรูปแบบของสัตว์หลายชนิด ดอกไม้ประดับ ของใช้ในพิธีกรรมทางศาสนา และมีการถ่ายทอด
องค์ความรู้จากรุ่นสู่รุ่น จนมีการพัฒนางานจักสานให้มีรูปแบบที่ทันสมัยสวยงามทันสมัย

2. การพัฒนาศูนย์เรียนรู้เชิงสร้างสรรค์หัตถกรรมพื้นบ้าน ประกอบด้วย 1) การจัดตั้งกลุ่มภาคี
เครือข่ายที่มีบทบาทหน้าที่ในการส่งเสริมและสนับสนุนงานหัตถกรรมพื้นบ้าน ได้แก่ พระสงฆ์ ปราชญ์ชาวบ้าน
ประชาชน หน่วยงานภาครัฐและเอกชน 2) การแต่งตั้งกรรมการและสมาชิก ที่มีหน้าที่การจัดการบริหารดูแล
ศูนย์เรียนรู้เชิงสร้างสรรค์หัตถกรรมพื้นบ้าน ได้แก่ ที่ปรึกษา ประธาน รองประธาน กรรมการ เลขานุการ และ
เหรัญญิก 3) การจัดตั้งกองทุน หรือ งบประมาณ ที่จำเป็นในการบริหารจัดการงานศิลปหัตถกรรมพื้นบ้าน
ได้แก่ งบประมาณจากหน่วยงานภาครัฐและเอกชน และจากการจำหน่ายสินค้า 4) การบริหารจัดการ เพื่อให้
ศูนย์เรียนรู้เชิงสร้างสรรค์หัตถกรรมพื้นบ้านเป็นไปด้วยความเรียบร้อย จะต้องมีการเตรียมข้อบังคับ มีการ
ประชุมถอดบทเรียน การติดตามและการประเมินผล ทำให้เห็นการเปลี่ยนแปลงในการดำเนินงาน เห็นความ
เสี่ยงต่าง ๆ เห็นจุดอ่อนจุดแข็งของศูนย์เรียนรู้หัตถกรรมพื้นบ้านได้เป็นอย่างดี และลงพื้นที่ศึกษาดูงานในที่ต่าง
ๆ 5) การพัฒนากิจกรรม กิจกรรมสร้างสรรค์ของศูนย์เรียนรู้เชิงสร้างสรรค์หัตถกรรมพื้นบ้าน จะมุ่งเน้นในเรื่อง
ของความหลากหลายและเป็นประโยชน์ 6) การจัดตั้งศูนย์เรียนรู้เชิงสร้างสรรค์หัตถกรรมพื้นบ้าน จะต้องม
อาคารสถานที่ที่เหมาะสมและกว้างขวาง บรรยากาศถ่ายเทร่มรื่น การคมนาคมสะดวก มีรั้วกั้น และมีการจัด

อาคารสถานที่ไว้เป็นสัดส่วน 7) การจัดการข้อมูล เป็นศูนย์กลางการเก็บรวบรวมข้อมูลองค์ความรู้ อัตลักษณ์ ชุมชน และประวัติต่าง ๆ ที่สำคัญของศูนย์เรียนรู้หัตถกรรมพื้นบ้าน ที่เป็นข้อเท็จจริงทั้งที่ผ่านการวิเคราะห์ และข้อมูลดิบทุกรูปแบบที่ยังไม่ผ่านการวิเคราะห์ หรือ ประมวลผล โดยข้อมูลนั้นเป็นทั้งเรื่องราว ตัวอักษร ตัวเลข สัญลักษณ์ ภาพนิ่ง ภาพเคลื่อนไหว และเสียง การประชาสัมพันธ์ เป็นการสื่อสารทางการตลาดที่มีความสำคัญและความจำเป็นต่อการแพร่ขยายนโยบายหรือข้อมูลข่าวสาร การประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อและในช่องทางต่าง ๆ

3. การยกระดับศูนย์เรียนรู้เชิงสร้างสรรค์หัตถกรรมพื้นบ้าน อำเภอแม่วาง จังหวัดเชียงใหม่ สู่ความเป็นเลิศ เพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน โดยรูปแบบ PECTET MODEL ดังนี้ 1) การนำเสนอ (Presentation) โดยการสร้างเวทีแสดงผลงาน จากความร่วมมือของกลุ่มภาคีเครือข่ายหัตถกรรมภูมิปัญญาพื้นบ้านในการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมภูมิปัญญาพื้นบ้าน โดยไม่ผ่านออร์แกนไนซ์ 2) การศึกษา (Education) โดยการนำองค์ความรู้ภูมิปัญญาพื้นบ้านเข้าสู่กระบวนการเรียนการสอนของโรงเรียนในชุมชน โดยการร่วมมือกันของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องภาครัฐและเอกชน กลุ่มภาคีเครือข่ายภูมิปัญญาพื้นบ้าน และโรงเรียนที่อยู่ภายในชุมชน อำเภอนั้น ๆ ช่วยกันระดมความรู้ศึกษา วางแผน ฟื้นฟู รวบรวม รักษา พัฒนาหลักสูตรที่มีความสอดคล้องกับเนื้อหาสาระภูมิปัญญาพื้นบ้านในท้องถิ่น 3) วัฒนธรรม (Culture) เป็นการการพัฒนาศูนย์เรียนรู้เชิงสร้างสรรค์เต็มรูปแบบ โดยการนำเอาวัฒนธรรมที่ฝังงมในท้องถิ่นมาร่วมบูรณาการให้มีความสอดคล้องกับกิจกรรมของศูนย์เรียนรู้เชิงสร้างสรรค์หัตถกรรมพื้นบ้าน 4) เทคโนโลยี (Technology) การนำเทคโนโลยีสมัยใหม่เข้ามาช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการประชาสัมพันธ์และการจำหน่ายผลิตภัณฑ์งานหัตถกรรมพื้นบ้านในรูปแบบใหม่ และส่งเสริมการตลาดผ่านช่องทางสื่อออนไลน์ต่าง ๆ 5) เศรษฐกิจ (Economic) โดยการสร้างอาชีพและการกระจายรายได้ให้ชุมชน จะต้องร่วมมือกับทุกภาคส่วนในการส่งเสริมสนับสนุนการสร้างความรู้และการสร้างอาชีพงานหัตถกรรมพื้นบ้านให้คนในชุมชน ส่งเสริมด้านการค้ากับภาคเอกชน รวมกลุ่มวางแผนในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจ 6) การท่องเที่ยว (Travel) การพัฒนาสู่แหล่งท่องเที่ยว เป็นการส่งเสริมด้านการท่องเที่ยว มีการออกแบบเส้นทางทางการท่องเที่ยวเพื่อเชื่อมโยงกับศูนย์เรียนรู้เชิงสร้างสรรค์หัตถกรรมพื้นบ้าน เพื่อให้นักท่องเที่ยวได้สัมผัสกลิ่นอายที่เป็นเอกลักษณ์ที่แท้จริงของอำเภอแม่วาง ผ่านทางผลิตภัณฑ์หัตถกรรมพื้นบ้านชุมชน โดยการ พัฒนาด้านการตลาด สืบหาข้อมูล วางแผน สร้างภาคีเครือข่ายการท่องเที่ยวในอำเภอแม่วาง มีประชาสัมพันธ์ เพิ่มศักยภาพด้านบริหาร ด้านบริการการและด้านพื้นที่ ให้มีความพร้อมและสามารถรองรับนักท่องเที่ยวได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1) องค์กรภาครัฐและภาคเอกชน ควรให้การสนับสนุนส่งเสริมสร้างอัตลักษณ์ความเป็นเอกลักษณ์ที่โดดเด่นของอำเภอแม่วาง

2) ควรส่งเสริมสนับสนุนการเผยแพร่องค์ความรู้ภูมิปัญญาพื้นบ้านจากศูนย์เรียนรู้หัตถกรรมอำเภอแม่วางให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงไปตามยุคสมัย

3) สนับสนุนการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ให้กับประชาชนและเยาวชนได้รู้จักภูมิปัญญาพื้นบ้านของตน เพื่อให้เกิดความรัก ความหวงแหน และความภาคภูมิใจ

4) ควรนำเอาองค์ความรู้งานหัตถกรรมภูมิปัญญาพื้นบ้านของชุมชน เข้าเป็นหลักสูตรท้องถิ่น เพื่อเป็นการถ่ายทอดองค์ความรู้อย่างเป็นรูปธรรม

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1) ควรศึกษาวิจัยและพัฒนาการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ และส่งเสริมการดำเนินงานของศูนย์เรียนรู้

2) ควรพัฒนาเครือข่ายภาครัฐ สถานศึกษา องค์กรเอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอย่างมีส่วนร่วม

3) ควรวิจัยและพัฒนาผลิตภัณฑ์งานหัตถกรรมพื้นบ้านเพื่อยกระดับสู่สากล

References

Athimutto N., (2018) “Learning Center Development Model for Buddhist Schools”. Doctor of Philosophy Thesis. Buddhist Educational Administration Program. Graduate School: Mahachulalongkornrajavidyalaya University.

CLC management handbook. (2003), Bangkok: United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization, Retrieved May 23, 2011, [Online], Retrieved from: <http://unesdoc.unesco.org/images/0013/001395/139548eo.pdf>. [20 August 2022].

Community Development Department, (2008) Community Learning Center Handbook. Bangkok: Department of Community Development.

Department of Community Development (2008), Community Learning Center Handbook. Bangkok: Department of Community Development.

Department of Non-formal Education (1999). The evolution of non-formal education in Thailand. Bangkok: Teachers Council Ladprao Printing House.

- H. K. Bhumibol Adulyadej Maha Bhumibol Adulyadej the Great Borommanatbophit, (1989) Thai Encyclopedia for Youth. Volume 13. Issue 3 : Folk handicrafts. (Copyright belongs to His Majesty the King.
- Institute for the Promotion of Thai Arts and Crafts (Doha Chon Organization), Archive of Craftsmanship, [online], source: <https://archive.sacit.or.th/> [26 April 2022].
- Keith, D. D, (1972) Human behavior at work- human relations and organization behavior. New Planner,
- Klaisuban, P. (1988) Folk Culture. 1st edition. Phra Nakhon Si Ayutthaya: Department of Thai Language. Phra Nakhon Si Ayutthaya Teacher's College.
- Kulmala, A. (2009) “ Development of local handicraft products, bamboo weaving to add value. commerce in the lower northern provinces”. Doctor of Philosophy Thesis Branch of cultural science. Mahasarakham University.
- Kulwong M. and others, (2023) “Study of Toey Panan Handicraft Wisdom for Cultural Tourism Management of Khlong U-Tapao Watershed Community, Mae Thom Subdistrict, Bang Klam District, Songkhla Province”. Doctor of Fine Arts Thesis. Department of fine arts. Faculty of Fine and Applied Arts: Rajamangala University of Technology Srivijaya.
- Leesuwa, W. (1997) Thai handicraft heritage collection, Thai basketry. Bangkok: Teachers Council of Thailand Bangkok: O.S. Printings.
- Leesuwan W., (1990). Traditional Thai basketry. Bangkok: National Heritage.
- Leesuwan, W. (1990) Traditional Thai basketry. Bangkok: National Heritage.
- Maliwan S., (1998) “ Participation of the village committee. according to the poverty alleviation project: a comparative study in Nakhon Si Thammarat Province and Yala Province”. Master of Arts Thesis. Department of Social and Environmental Development. Faculty of Social Development: National Institute of Development Administration.
- Ministry of Education. (2010) National Education Act B.E. 2542 (1999) amended (No. 2) B.E. 2545 and (No. 3) B.E. 2553. Bangkok: Ministry of Education.
- Netpradit N. et al., (2020) “ Community Participation in Preserving and Carrying on Local Activities through Creative Tourism: Na Saeng Subdistrict, Ko Kha District, Lampang Province” . Doctoral Education Thesis. Department of Educational Technology and

Communication. Department of Educational Technology and Communication.
Faculty of Education: Lampang Rajabhat University.

Reeder, W, (1974).Some aspect of the informal social participation of families, New York:
Methuen.

Samphaothip N. (1999) “ People's Participation in Development Project for Security in Na
Haeo District. Loei Province”. Master of Arts Thesis. Social Development Program.
Graduate School: Kasetsart University.

Thintham, S. (2019) "Factors Affecting the Decision-Making Behavior of Tourists to Buy
Handicraft Products in Tourist Attractions: A Case Study of Mallika City, R.E. 124,
Kanchanaburi Province". Master of Management Thesis. College of Management:
Mahidol University.

Tumpasuwan K. (2019) “ Innovative inheritance of local wisdom for Intellectual Product
Entrepreneurs”, Ph.D. Thesis. Business Technology and Innovation Management
Program Interdisciplinary business technology and innovation management.
Graduate School: Chulalongkorn University.

Vroom, V. H., & Deci, E. L. , (1970), Management and motivation.New York: Penguen Book.

